

Asia: VN/20721/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa palkansaajan työssäoloehdon pidentämistä koskevasta muutoksesta? (TTL 5 luku)

Palkansaajan työssäoloehdot ei ole perusteltua pidentää. Muutos, jossa pidennetään palkansaajan työssäoloehdot vaikuttaa haitallisesti erityisesti työmarkkinoilla muutoinkin heikommassa asemassa oleviin, erityisesti pätkä- ja silpputyötä tekeviin ihmisiin. Näiden ihmisten joukossa on naisten lisäksi runsaasti ihmisiä, jotka ovat vasta tulleet suomalaisille työmarkkinoille, nuoria, maahanmuuttajia, vammaisia ja toisaalta myös haastavissa perhetilanteissa olevia, kuten yksinhuoltajia.

Erityisenä ryhmänä haluamme mainita opettajat, siltä osin kuin he eivät ole vakinaisissa tehtävissä, vaan tulevat työhön lukukauden alkaessa ja heidän työnsä päättyvät lukukauden lopussa. Nykytilanteessa heillä on mahdollisuus ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan kesän aikana, mutta tämä työssäoloehdon pidentäminen pudottaisi nämä ihmiset ansiosidonnaisen työttömyysturvan piiristä, eikä näillä opettajilla ole heidän osaamistaan vastaavia tehtäviä tarjolla kesäkaudelle. Sama koskee monia muita erilaisia kausiluonteisia töitä tekeviä, joilla ei ole mahdollisuutta syystä tai toisesta löytää osaamiseensa sopivia tehtäviä.

Lausuttavaa palkansaajan työssäoloehdon kertymistä koskevista muutoksista? (TTL 5 luku ja asetusmuutokset)

Pidämme ongelmallisena, että palkkatuetusta työstä työssäoloehdot kerryttäisi vain 75% ja erityisen ongelmallisena pidämme hallitusohjelmassa linjattua näkemystä, ettei palkkatuettu työ jatkossa lainkaan kerryttäisi työssäoloehdot. Tällainen muutos heikentää valmiiksi vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien tilannetta ja saattaa haitata kuntoutumista silloin, kun palkkatuettuun työhön on päädytty nimenomaan kuntoutumistilanteessa. Tämä toimii palkkatuetun työn tarkoitusta vastaan.

Lausuttavaa ansiopäivärahan perusteena olevan palkan määrittelystä? (TTL 6 luku ja asetusmuutokset)

-

Lausuttavaa TTL 5 ja 6 luvun muutosten vaikutuksesta työttömyysetuuden maksamisen työvoimapolitiisiin edellytyksiin? (TTL 2 ja 2 a luku sekä 14 luvun 1 c §)

-

Lausuttavaa työttömyysetuuden sovittelun suojaosasta luopumisesta? (TTL 4 luku)

Suojaosan poistaminen heikentäisi naisten ja monien muiden haastavissa työmarkkina-asemissa olevien tilannetta. Osa-aikatyötä tehdään erityisen paljon naisvaltaisilla palvelualoilla, eikä monille osa-aikaisissa töissä olevista ole tarjolla täysiaikaista työtä, samoin osalla esimerkiksi lähiomaisen hoito estää täysipäiväisen työskentelyn. Suojaosa mahdollistaa nykyisellään pientenkin työsuhteiden ottamista vastaan kannattavasti ja siten auttaa heikossa työmarkkina-asemassa olevien kiinnittymistä työelämään.

Suojaosan poisto siis passivoi, koska nyt osa-aikatyötä tehneiden ei ole sitä järkevää jatkossa tehdä.

Lausuttavaa lapsikorotusten poistamisesta? (TTL 6 ja 7 luku)

Lapsikorotusten poistaminen voi aiheuttaa ja pahentaa lapsiköyhyyttä, millä on tutkimusten mukaan isoja vaikutuksia yksilön koko loppuelämään. Lapsiköyhyys on yleisintä yksinhuoltajien perheissä. Olemme huolissamme lapsikorotusten poistamisen sukupuolivaikutuksista. Yhden vanhemman perheistä yleisin perhemuoto ovat äidin ja lapsen tai lasten muodostamat perheet ja siksi pelkäämme lapsikorotusten poiston heikentävän erityisesti naisten ja heidän lastensa toimeentuloa ja sitä kautta suomalaista tasa-arvoa.

Lapsikorotuksiin käytettävän rahan siirtäminen lapsilisiin on ongelmallista, sillä niin tekemällä siirretään nyt tarveharkintaisesti ja tarkoituksenmukaisesti jaettavaa sosiaaliturvaa universaaliksi etuudeksi, jota saavat kaikki tulotasosta riippumatta. Tällä keinolla tasoitetaan kyllä toimeentuloa lapsiperheiden ja muiden välillä, mutta ei vähennetä lapsiköyhyyttä vaan sitä nimenomaan kasataan jo nyt kaikista vähäosaisimmille.

Emme myöskään pidä tarkoituksenmukaisena, että isompi joukko perheitä tarvitsee jatkossa toimeentulotukea selviytyäkseen välttämättömistä menoistaan. Tämä vain kasvattaa yhteiskunnallista eriarvoisuutta.

Toimeentulotuki viimesijaisena tukimuotona on pitkäkestoiseen käyttöön huonosti sopiva, eikä mahdollista elämän suunnittelua ja pahentaa kannustinloukkuja, joissa monet yksinhuoltajaperheiden aikuiset, tyypillisimmin äidit, jo valmiiksi ovat. Nämä perheet tarvitsisivat leikkausten sijaan joustavampia varhaiskasvatuksen ja muun hoivan palveluita, jotta perheiden aikuisilla olisi mahdollisuus tehdä työtä. Esimerkiksi pienten koululaisten yksinhuoltajavanhemmilla ei käytännössä ole mahdollisuutta tehdä esimerkiksi vuorotyötä, sillä pikkukoululaiset eivät voi olla

iltoja, öitä tai viikonloppuja yksin kotona, eikä meillä ole vuoropäiväkotien kaltaisia järjestelyjä mahdollistamaan vuorotyössä jatkamista lasten mennessä kouluun. Näitä ihmisiä eivät tässä lakiluonnoksessa ehdotetut leikkaukset tuo työelämään, vaan he tarvitsisivat tilanteeseensa sopivia palveluita mahdollistamaan työntekoa ylipäätään tai lisätuntien tekemistä.

Lausuttavaa omavastuuajan pidentämisestä? (TTL 5 ja 7 luku)

Omavastuuajan pidentäminen vaikuttaa haitallisesti erityisesti työmarkkinoilla muutoinkin heikommassa asemassa oleviin, erityisesti pätkä- ja silpputyötä tekeviin ihmisiin. Näiden ihmisten joukossa on runsaasti ihmisiä, jotka ovat vasta tulleet suomalaisille työmarkkinoille, nuoria, maahanmuuttajia ja toisaalta myös haastavissa perhetilanteissa olevia, kuten yksinhuoltajia. Emme pidä tarkoituksenmukaisena heikentää näiden ihmisten mahdollisuutta toimeentuloon. Omavastuuajan pidentäminen voi myös ongelmallisimmillaan lisätä kannustinloukkuja ja tehdä lyhytaikaisen työn vastaanottamisesta kannattamatonta.

Lausuttavaa esityksen taloudellisista ja kansalaisvaikutuksista (ml. vaikutukset julkiseen talouteen, työllisyyteen ja kuntiin)?

-

Lausuttavaa muista vaikutuksista (ml. vaikutukset viranomaisiin ja yrityksiin)? TE-hallinnon henkilöstöä edustavaa tahoa pyydetään arvioimaan vaikutuksia TE-hallinnon henkilöstöön ja sen tehtäviin, erityisesti TTL 14 luku 1 c §:n osalta.

-

Lausuttavaa siitä miten muutosten vaikutuksia voitaisiin seurata ja arvioida jälkikäteen?

-

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

-

Muuta lausuttavaa esityksestä?

Pidämme tärkeänä, että, tehty sukupuolivaikutusten arvio otetaan vakavasti ja muokataan lakimuutosta siten, että arviossakin tehty huomio siitä, että tulojen prosentuaalinen lasku kohdistuu voimakkaammin jo valmiiksi pienituloisempiin naisiin.

Kuten hallituksen esityksessäkin todetaan (s.43-44), ehdotetut muutokset vaikuttavat käytössä oleviin tuloihin suhteellisesti eniten tulojakauman alimpiin tulokymmenyksiin sijoittuvissa kotitalouksissa. Yleinen asumistuki ja toimeentulotuki voivat kompensoida uudistusten negatiivisia vaikutuksia, mutta koska myös niihin kohdistuu merkittäviä muutoksia olemme erittäin huolissamme pienituloisten lapsiperheiden tilanteesta. Esityksessä kuvaillaan muutosta vähäiseksi, sillä "kotitalouden henkilö saa vuoden aikana yhden päivän verran soviteltua työttömyysetuutta tai jää työttömäksi, jolloin omavastuupäivien lisääminen vähentää käytettävissä olevia tuloja." Vaikein

tilanne kohdistuu niihin, joille kasautuvat lyhytaikaiset työsuhteet, sillä heidän osaltaan näiden karenssipäivien lisäys voi olla paljon enemmän kuin yhden työttömyysjakson alkuun tulevat kaksi päivää. Näillä uudistuksilla heikennetään suomalaista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, ja kasvatetaan eriarvoisuutta.

Aromaa Eekku
Naisasialiitto Unioni ry